Адыгэ макъ

№ 144 (20657)

2014-рэ илъэс

БЭРЭСКЭШХУ ШЫШЪХЬЭIУМ и 8

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеим и ЛIышъхьэ УФ-м шъолъырхэм яхэхъоныгъэкIэ иминистрэ Москва зэIукIэгъу щыдыриIагъ

ТхьакIущынэ Аслъан IофшIэгъу зэIукIэгъу Игорь Слюняевым Москва щыдыриIагъ. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурати зэдэгущыIэгъум хэлэжьагъ.

Урысыем шъолъырхэм яхэхъоныгъэкIэ иминистрэ лъэныкъо зэфэшъхьафхэу АдыгеимкIэ анахь зигъоу щытхэм афэгъэзэгъэ къэралыгъо къулыкъушIэхэр мы зэIукIэм къыригъэблэгъагъэх.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ анахь Iофыгъо шъхьаIэхэм ащыщэу зэIукIэгъум къыщигъэнэфагъэр тIу: Мыекъопэ зэхэубытэгъэ псырыкIуапIэм иятIонэрэ чэзыу гъэпсыгъэнымрэ Лэгъо-Накъэ екIурэ гъогум ишIынрэ.

Станицэу Дахъо къыщегъэжьагъэу Лэгъо-Накъэ екIурэ автомобиль гъогоу километрэ 32,5-рэ фэдиз зикIыхьэгъэщтым амал къытыщт къушъхьэтхэу «Каменное море» зыфиIорэм ылъапсэкIэ къыщаухьанэу ыкIи зекIон Iофым нахь игъэкIотыгъэу инвесторхэр къыхэлэжьэнхэмкIэ ащ ишIуагъэ къэкIощт.

Мы илъэсым апэрэ комплексыр аухын мурад яI, ятIонэрэр 2020-рэ илъэсым нэс чэзыу-чэзыоу ашIыщт ыкIи джыри сомэ миллиарди 6 фэдиз ищыкIэгъэщт.

Къалэу Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районымрэ зэпымыоу псыр аIэкIэхьаным пае псыубытыпIэмрэ псырыкIуапIэмрэ яшIын ухыгъэн фае. ДжырэкIэ Мыекъопэ зэхэт псырыкIуапIэм игъэфедэнкIэ пIалъэу иIэр ыухыгъах. Трубэхэр зэрэлэжьагъэхэм къыхэкIэу илъэс къэс 3 — 4 фэдизрэ зэщэкъох.

Гухэлъ гъэнэфагъэ зиIэ федеральнэ программэу «Урысыем и Къыблэ» зыфиIоу 2008 — 2013-рэ илъэсхэм атегъэпсыхьагъэр гъэцэкIагъэ хъуным пае ятIонэрэ магистралым ишIын рагъэжьагъ. 2014-рэ илъэсым икъихьэгъум ехъулIэу псэуалъэм мылъкоу къыфатIупщыгъэр сомэ миллиард 1,25-рэ. Апэрэ комплексыр ухыгъэным пае джыри сомэ миллиард 1,75-рэ фэдиз ящыкIагъ.

ТхьакIущынэ Аслъан анахьэу хигъэунэфыкIыгъэр а псэуалъэхэм социальнэ мэхьанэшхо зэряIэм имызакъоу, зекIон Iофым республикэм хэхъоныгъэ щишIынымкIи яшIогъэшхо къызэрэкIощтыр ары.

Федеральнэ министрэм Адыгеим и ЛIышъхьэ къыгъэгугъагъ Iофыгъоу къаIэтыгъэ пстэухэмкIи къадеIэнэу. Джащ фэдэу Игорь Слюняевым игъо ылъэгъугъ Адыгеим ихэхъоныгъэ тегъэпсыхьагъэу хэушъхьафыкIыгъэ программэ зэхагъэуцонэу.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

АР-м и ЛIышъхьэ ипресс-къулыкъу.

Хэукъоныгъэхэм апкъ **къикIыкIэ...**

Iоныгъо мазэм и 14-м АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Тэхъутэмыкъое районымкIэ идепутат хэдзынхэу щыIэщтхэм афэгъэхьыгъагъ АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие шышъхьэIум и 6-м иIэгъэ зэхэсыгъор. Комиссием ипащэу Сэмэгу Нурбый ар зэрищагъ.

Пстэумэ апэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Тэхъутэмыкъое районымкIэ идепутат хъунэу зикандидатурэ къизыгъэуцогъэгъэхэ Нэпсэу Казбекрэ Владислав Гамановичрэ амытхынхэу унашъо зэраштагъэм комиссием исекретарэу ХьэцIэцIэ Фатимэ нэIуасэ фишIыгъэх. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, хэдзынхэм афэгъэхьыгъэ законым диштэу Нэпсэу Казбек пэшIорыгъэшъэу къыугъоигъэ IэпэкIэдзэ 77-р мытэрэзэу алъытагъэх, хэукъоныгъэ зэфэшъхьафхэр къахагъэщыгъэх. Ары амытхыным ушъхьагъоу фэхъугъэр. Нэпсэу Казбек поселкэу Инэм щэпсэу, ежь-ежьырэу зыкъигъэлъэгъогъагъ.

Джащ фэдэу Владислав Гаманович IэпэкIэдзэ 300-м ехъоу къыугъоигъэм щыщэу 76-р зауплъэкIум, ахэм нэпцIхэр, мытэрэзхэр ахэтхэу къычIагъэщыгъ ыкIи ащ фэшI атхыгъэп. Владислав Гаманович предприниматель, ари поселкэу Инэм щыщ.

Iоныгъом и 14-м щыIэщт хэдзынхэм япхыгъэ унэшъо зэфэшъхьафхэри мы зэхэсыгъом щаштагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЯщыIакIэ **зыщигъэгъозагъ**

Псаунығъэр зыщызэтырагъэуцожьырэ гупчэу «Шапсыгъ» зыфиIоу Тэхъутэмыкъое районым итым Украинэм зэо зэпэуцужьэу къитэджагъэм ыпкъ къикIыкIэ зышъхьэ къизыхыжьыгъэхэр охътэ гъэнэфагъэкIэ щэпсэух. Ахэм яIофхэм язытет, щыIэкIэпсэукIэу яIэр зэригъэшIэнэу кIогъагъэ АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат.

— «Шапсыгъэм» чIэс цIыфхэм япчъагъэ мафэ къэс зэхьокIы, — еIо зипсэупIэ къэзыбгынагъэхэм ащыщэу, активистэу Виктория Зятевам. — Непэрэ мафэм ехъулIэу нэбгырэ 95-рэ мыщ дэс. Шышъхьэlум и 2-м аужырэ цIыф купыр къэкIуагъ. ЗипсэупIэхэр къэзыбгынагъэхэу гупчэм джырэ уахътэм дэсхэм ащыщэу нэбгырэ 35-р сабыих, нэбгырэ 37-р бзылъфыгъэх.

ПсэупIэхэу Инэм, Яблоновскэм, апэгъунэгъу къуаджэхэм адэс цIыфхэм яшIогъэшхо къызэрарагъэкIырэр Викторие къыхигъэщыгъ. Щыгъынхэм ащегъэжьагъэу сабыйхэм ашхыщтхэм анэсэу къараты. Iэзэгъу уцхэр, унагъом ищыкIэгъэ псэуалъэхэр, гъомылапхъэхэр ахэм къарагъэуалIэ.

ЧIыпIэ къин ифэгъэ цIыфхэу Адыгеим къэкIуагъэхэм япроцент 15 — 20-р ары тишъолъыр къинэжьынэу зыIорэр, адрэхэм охътэ гъэнэфагъэ текIымэ Украинэм агъэзэжьынэу е нэмыкI къалэхэм ящыIэныгъэ щыпадзэжьынэу мэгугъэх.

КъумпIыл Мурат зипсэупIэ къэзыбгынагъэхэм гущыIэгъу афэхъугъ, гупчэр къыкIухьагъ, шхапIэм, пчыхьэрэ яуахътэ зыщагъакIорэ унэм язытет зэригъэшIагъ.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

ЯщыIакIэ зыщигъэгъозагъ

(ИкIэух).

— Мыщ ыпэкIэ япсаунигъэ изытет зэтырагъэуцожьынэу цIыфхэр къакIощтыгъэх. Ащ кыыхэкIэу ущыпсэункIэ дэгъу, къабзэ, — еIо АР-м и Премьер-министрэ. — Анахьэу къыхэзгъэщы сшIоигъор шхыным епхыгъэу республикэ бюджетым ахъщэ къызэримытIупщыгъэр ары. Яунэхэр къэзыбгынэгъэ цIыфхэр «Шапсыгъэм» къызыдэтIысхьагъэхэм щегъэжьагъэу муниципальнэ бюджетым, предпринимательхэм къатырэ ахъщэмкIэ, гъунэгъу къуаджэхэм къафахьырэ шхынхэмкIэ щыIэх. Украинэм къикIыжьыгъэ цIыфхэр зэрыразэхэр непэ къаIуагъ.

ГумэкIыгъохэу КъумпIыл Мурат зыщагъэгъозагъэхэм ащыщ тхылъхэм ягъэпсын хэукъоныгъэ хэмытэу, тэрэзэу тхыгъэным пае урысыбзэмрэ украиныбзэмрэ дэгъоу зышIэрэ цIыф зэрящыкIагъэр. А Iофым изэшIохын зэрэдэлэжьэщтыр АР-м и Премьер-министрэ къыхигъэщыгъ.

— Афыпсыпэ къоджэ псэупIэм Украинэм къикIыжьыгъэ нэбгырэ 13 дэс, — еIо мыщ ипащэу КIакIыхьу Ахьмэд. — Пэнэхэс щыщ унагъом иунэ къарити нэбгыри 9 чIигъэтIысхьагъэу джырэ уахътэм щэпсэух. Сабыеу ягъусэхэр еджапIэхэм, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм дгъэкIонхэм пае зэшIотхын фэе Iофыгъохэм тягупшысэ.

«Шапсыгъэм» джырэ уахътэм щыпсэурэ цIыфхэм IэпыIэгъоу къаратыщтым ежэхэу щысхэп. Ежьхэри IофшIэн горэ къагъотымэ ягуапэу макIох, зы чIыпIэ имысхэу яунагъо яшIуагъэ зэрэрагъэкIыщтым еусэх. Къалэу Краснодар, псэупIэхэу Инэм, Яблоновскэм адэт заводхэм аIухьагъэу щылажьэу ахэтыр макIэп. Ны-тыхэм Iоф ашIэфэ нэс ясабыйхэр зыщаIыгъыщт унэ агъэпсыгъ. Къэзыгъэзэжьыгъэхэм ащыщэу кIэлэегъэджэ шIэныгъэ зыIэкIэлъ бзылъфыгъэр ны-тыхэр къэкIожьыфэ сабыйхэм алъэплъэ, егъэджэгух.

— Мыщ дэс кIэлэцIыкIухэм анэмыкIэу, Тэхъутэмыкъое районым сабый 52-рэ щэпсэу, — еIо гъэсэныгъэмкIэ ГъэIорышIапIэм ипащэу Пэрэныкъо Светланэ. — Районым щыпсэурэ кIэлэцIыкIухэм ащыщэу нэбгыирир еджапIэхэм ачIагъэхьагъэх, нэбгырищ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм аратыгъ. «Шапсыгъэм» дэсхэми тхылъэу агъэпсын фаехэр ятIуагъэх, шIоигъоныгъэ зиIэм IэпыIэгъу тыфэхъущт.

Гупчэм къеолIэрэ цIыфхэм мылъкукIэ IэпыIэгъу афэхъунхэ закъор арэп мыщ иIофышIэхэм пшъэрылъэу зыфагъэуцужьырэр. ЦIыфыгъэ, гукIэгъуныгъэ адызэрахьаныр, охътэ къинэу зэранэкIыгъэм ыуж щыIэныгъэм хэгъозэжьынхэм пае Iофтхьабзэхэр афызэхащэнхэр ары.

— Тэхъутэмыкъое районым щыпсэу зышIоигъомэ унэхэр къафэтэгъоты, унагъохэм адидгъэтIысхьэхэуи мэхъу, — къеIуатэ ыпэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ гупчэм ипащэу Уджыхьу Казбек. — НэмыкI къалэ зызыгъазэ зышIоигъомэ гъогупкIэ афэтэтышъ, тэгъэкIожьых. Тигупчэ дэс цIыфхэм яуахътэ гъэшIэгъонэу зэрагъэкIощтым тыпылъ. Къэгъэлъэгъон зэфэшъхьафхэр, зэнэкъокъухэр афызэхэтэщэх, япсаунигъэ изытет зыщызэтырагъэуцожьын алъэкIыщт уни къафызэIутхыгъ.

Лариса Каркушинар бэдзэогъум и 16-м Адыгеим къэкIожьыгъ. Мыщ къызэрэщыпэгъокIыгъэхэр къыфэIотыкIырэп. ЦIыфхэм гуфэбэныгъэу ялэр, сыд фэдэрэ лъэныкъокIи IэпыIэгъу зэрарагъэгъотырэр ащ игущыIэ къыщыхигъэщыгъ. Мамырныгъэрэ рэхьатныгъэрэ мыщ фэдэу зыщызэгурыIохэрэ республикэм илъ зэпытынхэу зэIукIэм ар къыщылъэIуагъ.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

КЪЭБАРЫШIУХЭР

Фронтовикхэм яшIушIэ IэпыIэгъухэр

Хэгъэгу зэошхом хэлэжьэгъэ цIыфхэм псэупIэ тэрэз яIэным фэшI ахъщэ IэпыIэгъоу хабзэм къафитIупщырэр зэпигъэурэп. Аужырэ лъэхъаным федеральнэ гупчэм къикIэу сомэ миллион 46-рэ Адыгеим къыIэкIэхьагъ. Ащ щыщэу миллион 44,6-р чэзыум хэт цIыфхэм арати, яунэхэр агъэкIэжьыгъэх е фэтэр къащэфыгъ.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу макъэ къызэригъэIугъэмкIэ, заом хэтыгъэ ветеран 57-мэ ахъщэ IэпыIэгъоу къаратыгъэр агъэфедэгъах. Нэбгырищыр къащэфыщт унэхэм якъэгъотын ыуж итых.

Заом хэлэжьагъэхэм псэупIэ тэрэз ягъэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэ унашъоу Урысые Федерацием и Президент зыкIэтхэжьыгъэм Iоф зишIэрэр илъэси 6 мэхъу. Ащ къыщегъэжьагъэу Адыгеим заом ветеранэу исхэм апае сомэ миллион 591-рэ республикэм къыфатIупщыгъ. Ащ щыщ Iахьхэр къарати псэупIэ зэзыгъэгъотыгъэхэр нэбгырэ 715-рэ мэхъу. 2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу заом ветеранхэм квадрат метрэ 36-м къыщымыкIэу псэупIэхэр къащэфынхэ алъэкIыщт.

Чэзыум хэмыуцуагъэхэу фронтовик 43-рэ къэнагъ, ахэми ятхылъхэр агъэхьазырых.

Сакъынигъэ къызыхэжъугъаф

Мы илъэсэу тызхэтым имэзихэу пыкIыгъэм Мыекъуапэ гъогогъу 48-рэ машIо къыщыхъугъэу, гъогогъуи 128-рэ къыщызэкIэнагъэу агъэунэфыгъ. МашIом нэбгыритIу хэкIодагъ, нэбгыритIумэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ.

БлэкIыгъэ тхьамафэр пштэмэ, Мыекъуапэ иурамэу Подгорнэм пхъэм Iэмэ-псымэ зэфэшъхьафхэр зыщыхашIыкIырэ цехэу тетым машIор къыкIани стыгъэ. Джащ фэдэу Мыекъуапэ иурамэу Подгорнэм тет псэупIэм иунашъхьэ машIо къыкIэнагъ. Ащ ушъхьагъоу фэхъугъэр джы агъэунэфы.

Мыекъуапэ икъэралыгъо мэшIогъэкIосэ къулыкъу цIыфхэм сакъыныгъэ къызхагъэфэнэу закъыфегъазэ, яунэхэр щынэгъончъэу щытынхэм шапхъэу пылъхэр амыукъонхэу, электрическэ псэуалъэхэр къутагъэхэмэ, амыгъэфедэнхэу къяджэ.

МашIом нахьыбэу зыкъызыщиштагъэу агъэунэфыгъэр хэпIэунэхэр арых. МашIор къызэкIэнэныр къызыхэкIырэмэ ащыщых электро Iэмэ-псымэхэм шапхъэу апылъхэр зэраукъохэрэр, машIом зэрэфэмысакъхэрэр ыкIи хьакум узэрэдэзекIощт шапхъэхэр зэраукъохэрэр.

АР-м икъэралыгъо мэшIогъэкIосэ къулыкъу цIыфхэм анаIэ тыраригъадзэмэ шIоигъу машIор щынэгъончъэу щытынымкIэ шапхъэу щыIэхэр амыукъонхэм.

ЗыгорэкIэ машIор шъуиунэ къыкIэнагъэмэ е ар къызыщыхъугъэр шъулъэгъугъэмэ псынкIэу мэшIогъэкIосэ къулыкъум иномерэу **01-м** шъутеу. МэшIогъэкIосэ IэпыIэгъур къэсыфэ цIыфхэр машIом къызэрэхэшъущыщтхэм ыкIи ар зэрэжъугъэкIосэщтым шъупылъын фае.

С. С. ДАВЫДОВ.
Мыекъуапэ имэшIогъэкIосэ къулыкъу икъэралыгъо инспектор.
Ф. А АУЛЪЭ.
МэшIогъэкIосэ къулыкъум иинженер.

Миллиардрэ ныкъорэ къытфатIупщы

— 1700-м нэсэу хы кIыIум нахь лъэгэщт, — еIо комитетым итхьаматэу КъэлэшъэоИнвер. — «Джэнэтыр» зыщагъэпсыщт чIыпIэр Адыгеим ичIыгухэм ахэхьэ, арышъ, зи пэрыохъу къафэмыхъоу, зыгъэпсэфыпIэм игъэпсын зыщырагъэушъомбгъун алъэкIыщт.

Лэгъо-Накъэ ипроект псэупIэу Каменномостскэм пэблагъэу щагъэпсыщт. Ащи Адыгеим зыщызгъэпсэфынэу къакIохэрэр къызщыуцунхэ хьакIэщхэр, шхапIэхэр, зыгъэпсэфыпIэхэр щашIыщтых. Къушъхьэм къыщызыкIухьэ зышIоигъохэм, гъочIэгъхэм яплъынэу фаехэм, нэмыкI зыгъэпсэфыпIэхэри къыхэзыхыщтхэм апае къулыкъу зэфэшъхьафхэр щызэхащэщтых.

Адыгеим щагъэхьазырыгъэ проект инитIу зекIоным фэгъэхьыгъэу федеральнэ программэу «Развитие внутреннего и выездного туризма в Российской Федерации на 2011— 2018 годы» зыфиIорэм хэфагъэх. Ахэм ягъэцэкIэн пэIуагъэхьанэу сомэ миллиардрэ миллион 400-рэ Адыгеим къыфатIупщыщт.

Адыгэ Республикэм зекIонымрэ зыгъэпсэфыпIэхэмрэкIэ и Комитет къызэриIорэмкIэ, проектхэм ацIэхэр «Джэнэт» ыкIи «Адыгэ Республикэм и Лэгъо-Накъэ икъэлапчъэхэр».

— «Джэнэтыр» псэупIэу Хъымыщкlэй пэгъунэгъоу Мыекъопэ районым щагъэпсыщт. Ащ зыгъэпсэфакIохэм афагъэпсыщт зекIон-зыгъэпсэфыпIэзыгъэхъужьыпIэ чIыпIэ зэхэтыр хэхьащт. Комплексым чIыгу гектар 701,4-рэ къызэлъиубытыщт, ар метрэ 850

ПроектитIури гъэпсыгъэ зыхъухэкIэ зыгъэпсэфакIохэм япчъагъи хэпшIыкIэу къыхэхъощт.

(Тикорр.).

Япшъэрылъхэр агъэцэкIэнхэ фае

Ежь-ежьырэу кIэлэпIупкIэр зымытыхэрэм яIоф хьыкумым зэхифыныр, ащкIэ сабыим ифитыныгъэхэр ухъумагъэхэ хъуныр хэбзэгъэуцугъэм къыделъытэ.

Хьыкум приставхэм якъулыкъушIэхэр чIыфэ зытелъхэм заIуагъакIэ, хэбзэгъэуцугъэм къыдилъытэрэ шапхъэхэр агъэфедэх.

КIэлэпIупкIэр нахьыбэрэмкIэ зымытыхэрэр ешъуакIохэу, зыми Iоф щызымышIэрэ цIыфых. ЧIыфэу ателъыр минипшI пчъагъэм кIагъахьэу къыхэкIы. Ащ дакIоу ахэтых ахэм Iоф зышIэхэрэри, ахъщэшхо къызыIэкIахьэхэрэри. Ау япшъэрылъхэр агъэцэкIэнхэм дэгуIэхэрэп.

2014-рэ илъэсым иапэрэ мэзих мы лъэныкъомкIэ хьыкум приставхэм яIофшIэн нахь агъэлъэшыгъ. КIэлэпIупкIэр зымытыхэрэм алъэныкъокIэ уголовнэ Iофи 153-рэ къызэIуахыгъ, 2013-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр нахьыб. ЗэкIэмкIи кIэлэпIупкIэм епхыгъэ Iоф 3332-рэ зэхафынэу хьыкум приставхэм аIэкIэлъыгъ, 2013-рэ илъэсым имэзих егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр проценти 5,7-кIэ нахь макI. ГъэцэкIагъэ хъугъэр Iоф 880-рэ. Ащ нэмыкIэу мыщ фэдэ чIыфэ зытелъхэр Урысыем икIынхэ фимытхэу унэшъо 641-рэ ашIыгъ.

КIэлэпIупкIэр игъом зымытыхэрэм пшъэдэкIыжь зэрарагъэхьыщтыр, уголовнэ Iоф къапагъэтэджэн зэралъэкIыщтыр хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу Адыгеим щыIэм шъугу къегъэкIыжьы.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

СЭЩЭХ

МылъапIэу пщэрыхьапIэм щагъэфедэрэ гарнитурэу пкъыгъуи 10-у зэхэтыр, электро-духовкэрэ вентиляторрэ зыхэт газ хьакоу «Ардо» дэгъоу Iоф зышIэрэр.

Телефоныр: 89189212480.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Шышъхьэlум къахэхъуагъ

Урысые Федерацием Пенсиехэмкlэ ифонд ышlыгъэ гъэтэрэзыжьынхэм яшlуагъэкlэ, lоф зышlэрэ пенсионерхэм япенсиехэр 2014-рэ илъэсым ишышъхьэlу и 1-м къыщыублагъэу нахьыбэу къаратыщт.

Шъугу къэтэгъэкlыжьы: адрэ пстэуми афэдэу lоф зышlэрэ пенсионерхэр страховать шыгъэнхэ фаеу щыт. Ащ къикlырэр лэжьапкlэу ыкlи нэмыкl ахъщэ тынхэу lоф зышlэрэ пенсионерым ратыгъэхэм атегъэпсыкlыгъэу ар зыгъэлажьэрэм пенсиехэм апае тынхэри фильытэнхэ фаеу зэрэщытыр ары. Ахэр пенсионерым пенсием пае мылъкоу зэlуигъэкlагъэм хэхьэхэшъ, пенсием пае мылъкоу иlэр нахьыбэ мэхъу ыкlи ипенсие икlэрыкlэу къыфэлъытэжьыгъэным ифитыныгъэ иlэ мэхъу. Ащ фэдэ шапхъэ егъэнафэ Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием lофшlэнымкlэ ипенсиехэм яхьылlагъ» зыфиlоу номерэу 173-ФЗ зытетэу 2001-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 17-м аштагъэм. lофшlэнымкlэ ныбжьым телъытэгъэ е сэкъатныгъэ зэряlэм тельытэгъэ пенсие зэратыхэу ыкlи 2013-рэ илъэсым (е) 2014-рэ илъэсым иа 1-рэ мэзищ lоф езыгъашlэрэм страховой тынхэр зыфитыгъэхэм кlэупчlэнхэу щымытэу lофшlэнымкlэ пенсием страховой lахьэу иlэр къафальытэжьы.

Зыгорэкlэ пенсиер процент гъэнэфагъэ шlыкlэм тегъэпсыкlыгъэу индексацие ашlымэ, гъэтэрэзыжьыным нэбгырэ телъытэ гъэнэфагъэ иl ыкlи ар зыфэдизыщтыр lоф зышlэрэ пенсионерым лэжьапкlэу иlагъэм имызакъоу, ащ ныбжьэу иlэри ары. Цlыфыр пенсием зыщыlэгъэ илъэсхэр нахьыбэхэ къэс страховой тынхэу фатыгъэхэр зытыраго-щэщтхэ мазэхэр нахь макlэ мэхъух ыкlи ащ ишlуагъэкlэ пенсием къыхэхьощт сомэ пчъагъэр нахьыбэщт.

Мы лъэхъаным Пенсиехэмкlэ фондым ичlыпlэ къулыкъухэу Адыгэ Республикэм итхэм lоф зышlэрэ пенсионерхэм япенсиехэр гъэтэрэзыжьыгъэнхэм ехьылlэгъэ lофшlэныр аухыгъ ыкlи шышъхьэlум и 1-м къыщыублагъахэу афэхъугъэр зэрягъусэу пенсиехэр аратыщтых.

Мы къэлъытэжьынхэм къахиубытэрэ пенсионерхэу Адыгеим щыпсэухэрэр нэбгырэ 30604-рэ е зэкlэ пенсие зэратыхэрэм япроцент 27-рэ мэхъух. lофшlэнымкlэ пенсием истраховой lахь тиреспубликэ гурытымкlэ къыщыхэхъуагъэр соми 138-рэ (гъэрекlо соми 123-рэ хъущтыгъ).

Районхэм ателъытагъэу пштэн хъумэ, страховой тынхэу афатыгъэхэм ябагъэ елъытыгъэу гурытымкlэ пенсием къахэхъуагъэр соми 125-м къыщыублагъэу 169-м нэсы. lоф зышlэрэ пенсионерхэм lофшlэнымкlэ япенсиехэр къызэрафалъытэжьыгъэхэм имызакъоу, цlыфхэу пенсиехэм апае мылъкоу зэlукlагъэр пlэлъэ гъэнэфагъэ зиlэ пенсие тын шlыкlэм тетэу е пенсием мылъку зыщызэlуагъэкlэрэ lахьэу иlэр шышъхьэlум и 1-м къыщыублагъэу къафальытэжьыщтых пенсиехэмкlэ мылъкоу зэlукlагъэр пlэлъэ гъэнэфэгъэ тын шlыкlэм е lофшlэнымкlэ пенсием мылъку зыщызэlуагъэкlэрэ иlахь шlыкlэ атетэу зэратыхэрэми. Ахэми япенсиехэм къахэхъощт. Ащ фэдэу пенсие зэратэу Адыгеим щыпсэурэр нэбгырэ 34-рэ мэхъу. А шlыкlэм тегъэпсыкlыгъэ къэлъытэжьынхэр ашlых пенсиехэм апае зэlукlэгъэ мылъкоу инвестициехэм ахагъэхъагъэхэр федэу къакlэкlуагъэм тегъэпсыкlыгъэу.

Пенсиехэмкlэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыlэм ипресс-къулыкъу.

Ягумэкlыгъохэр фаlотагъэх

Муниципальнэ гъэпсыкlэ зиlэ «Къалэу Мыекъуапэ» ипащэу А. Наролиным мы мафэхэм къэлэдэсхэм заlуегъакlэ, кой-коеу зэlукlэгъухэр ащашlых, ахэм цlыфхэр зыгъэгумэкlырэ lофыгъохэр бэу къащаlэтых.

Ащ фэдэ зэlукlэгъу ящэнэрэ къэлэ еджапlэм бэмышlэу щыкlуагъ. Мыекъуапэ ипащэ зыlугъэкlэнэу унэ зэтетхэм ащыпсэухэрэм ясоветхэм ятхьаматэхэр, квартальнэхэр, ТОС-хэм япащэхэр зэlукlэм къекlолlэгъагъэх.

А. Наролиным ипэублэ гущыlэ къалэм имэрэу зыхадзыгъэм къыщегъэжьагъэу цlыф жъугъэхэр зыгъэгумэкlырэ lофыгъохэу зыпылъыгъэхэм кlэкlэу ягугъу къыщишlыгъ. Ахэм ащыщых къалэм иурам заулэ зэрагъэцэкlэжьыгъэр, кlэлэцlыкlу lыгъыпlэхэм япчъагъэ зэрэхагъэхъуагъэр, яшъыпкъэу а lофым джыри ыуж зэритхэр ыкlи зэритыщтхэр, нэмыкlхэри. Цlыфхэр зыгъэгумэкlыхэрэ lофыгъохэм нахь благъэу нэlуасэ зафишlы зэрэшlоигъор, ахэм ялъытыгъэу иlофшlэн тапэкlэ ыгъэпсынэу зэрэфаер нэужым къыlуагъ.

«Шэуджэн къэлэ цlыкlукlэ» заджэхэрэм дэт унэ зэтетхэм ащыпсэухэрэр бэ зыгъэгумэкlыхэрэр. lофыгъохэм ТОС-хэри, къэлэ администрациери, псэупlэ (жилищнэ) комиссиери ащагъэгъуазэх, ащ емылъытыгъэу, мыгъэцэкlагъэу къанэрэр макlэп е ахэм язэшlохын кlыхьэ-лыхьэ мэхъу.

Къызэхэхьагъэхэм къалэм имэр къыратыгъэ упчlэхэм ащыщыгъэх электроэнергиер тэрэзэу къызэрашlэкlымыхэрэм ыкlи ар къэкlосагъэмэ, игъом къызэрамытыжьырэм фэгъэхьыгъэхэр. Мэфэ заулэрэ нэфынэ ямыlэу щысхэу къызэрэхэкlырэр, электроэнергие рыкlуапlэхэр зыфыкъохэкlэ, ягъэцэкlэжьын бэрэ зэрэпылъыхэрэр къаlуагъ.

Къэлэ цlыкlум дэт унитlумэ ячlыунэхэм ощхэу къещхырэр ачlэуцо, цlыфхэм электроэнергием изэрар къызэраримыгъэкlынэу ежь-ежьырэу ар агъэкlуасэу къыхэкlы.

Джащ фэдэу ощхыпсыр щагумэ адэуцо, транспортыр зэрыкlорэ гъогухэми атеуцо, лъэсгъогухэми атет. Псы шlоир зэрылъэдэжьырэ «псынэхэр» кудагъэхэшъ, псынкlэу арылъадэрэп.

Урамэу Кирпичнэр агъэцэкlэжьыгъэу пащэм къыlуагъэми, тучанэу «Магнитым» къыщегъэжьагъэу еджапlэм нэсырэ lахьыр зэрэзэхэкъутагъ, мэшэ куухэр иlэх, ахэм гъэмафи кlымафи псыр араеуцо. Сабыйхэр ахэм апхырыкlыхэзэ еджапlэм макlох, цlыфхэри машинэхэри ащ щызэблэкlых.

Шэуджэн къэлэ цlыкlуми, «Восход» зыцlэ коими адэт унэхэм зи зыщымыпсэурэ ыкlи зыми ымыгъэфедэрэ фэтэр нэкlхэр ахэтых. Ахэр къэлэ администрацием, дзэ частькэу къалэм дэтхэм ыкlи Темыр Кавказ дзэ округым яехэу зэтыраlукlых. Унапкlэри, нэмыкl коммунальнэ фэlо-фашlэхэм ауаси зыми къытырэп, ау цlыфэу щыпсэухэрэм чlыфэу къатырагъафэрэм хэхьэ зэпыт. Мы lофыр зэхэфыгъэн фаеу, ежьыри ащ щыгъуазэу А. Наролиным къыlуагъ ыкlи яшъыпкъэу ащ ыуж ихьанхэу цlыфхэр къыгъэгугъагъэх.

Общественнэ транспортым иlофшlакlэ уигъэразэу зэрэщымытыр бэмэ къаlуагъ. Троллейбусхэр нахь макlэу къакlохэ хъугъэ, маршрутхэр зэрэзекlохэрэ уахътэр зыфэдэр водитель закъохэр арых зышlэрэр. Ащ къыхэкlэу еджаклохэр — еджапlэм, lофышlэхэр lофшlапlэм мэгужъох.

Мыщ фэгъэхьыгъэу А. Наролиным къыlуагъ троллейбус гъэlорышlапlэм иlофхэм язытет зэрэдэир, троллейбусхэр жъы зэрэхъугъэхэр ыкlи кlэхэр къызэращэфынхэ фаер. Ары зэрэщытыри шъхьаем, троллейбус лъапlэхэр къащэфыфэкlэ цlыфхэр мызекlохэу щысыщтхэп ныlа? Етlани къалэм lофшlэным иветеранэу щыпсэурэр бэ. Троллейбусхэр игъом мызекlохэмэ, фэгъэкlотэныгъэ яlэу къащэфыгъэ билетхэр зыщыфаехэм амыгъэфедэшъущтхэмэ, сыда пкlэу ялэр?

Зытегущыlэгъэхэ lофыгъохэм ащыщ цlыфхэм газым, псым, электроэнергием апае къафахьырэ квитанциехэр зыфэдэхэр. Ахэм арытхагъэр бэмэ къагурыlорэп, зэхафыни алъэкlырэп. Ащ ипэгъокlэу къалэм ипащэ къыlуагъ къулыкъу зэфэшъхьафхэм якоммунальнэ фэlо-фашlэхэм ауасэу атыхэрэр зэкlэ зы чlыпlэ гъэнэфагъэм щаlахыхэу ашlыным зэрэпылъэхэр.

Джащ фэдэу зэlукlэм къекlолlагъэхэри къалэм ипащи кlэлэцlыкlу джэгупlэхэм апэблагъэу машинэхэр зэрэзекlохэрэм, къэлэ къэхалъэм цlыфхэр нэзыгъэсыщтыгъэхэ автобусыр макlэу кlо зэрэхъугъэм, зипыдзафэхэр унэм къизыхырэ пстэуми хэкlитэкъупlэм зэрэнамыгъэсырэм, хьэхэмрэ чэтыухэмрэ гъогухэм бэу зэрэтетхэм, нэмыкl lофыгъохэми атегущыlагъэх.

А. Наролиным игопагъ цlыфхэр шъхьэихыгъэу къызэрэгущыlагъэхэр. Мэзищым зэ джащ фэдэ зэlукlэгъухэр зэхащэхэзэ зэрашlыщтыр игущыlэ къыщыхигъэщыгъ. Цlыфхэм ищыкlагъэу алъытэмэ, ахэм къалэм щызэхэщэгъэ къулыкъухэм, прокуратурэм яlофышlэхэр къарагъэблагъэхэзэ ашlыщт.

Мыекъуапэ илъэсым ыкlэм нэс цlыфхэр зыгъэгушlон зэхьокlыныгъэу фэхъущтхэми ягугъу къышlыгъ. Гущыlэм пае, сабыйхэм апае кlэлэцlыкlу lыгъыпlиплl къызэlуахыщт, гъогухэм ягъэцэкlэжьын лъагъэкlотэщт, коммунальнэ хъызмэтым иlофшlакlэ нахьышlу зэрашlыщтым пылъыщтых, унэ зэтетхэр зэтегъэпсыхьажьыгъэнхэм пае федеральнэ программэу аштагъэм дырагъаштэзэ, цlыфхэм lэпыlэгъу афэхъущтых.

Зэlукlэгъур ащ хэлэжьэгъэ бгъуитlуми яшlыкlэгъэ шъыпкъэу щытыгъ, lофыгъоу ащ къыщаlэтыгъэхэр зэшlуахыгъэхэмэ къыкlэлъыкlощт зэlукlэгъум къыщынэфэщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ТХЫЛЪЫКIЭХЭР

Уахътэм иджэрпэджэжь

Усакlоу Николай Милиди илъэсипшl пчъагъэ хъугъэу Адыгеим щэпсэу, щэусэ. Къытэшlэкlыгъэ дунаим, щыlэкlэ-псэукlэм акlэдэlукlызэ, цlыф лъэпкъ пстэумэ ащэчэу, зэхашlэрэр — гъашlэр зыфэдэр, тарихъ хъугъэ-шlагъэхэр иlэубытыпlэу иусэ мэкъамэхэм ахеблэх.

Усакlоу Милиди игупшысэ анахь щыкlигъэтхъырэр хэтрэ цlыфкlи гукlэгъур анахь шэнышlоу зэрэщытыр ары. Лlэшlэгъухэм яжьызэпео цlыфыпсэм ихьылъэ инэу ылъытэзэ, усакlоу Милиди хэти шlушlэным къыфигъэущыным кlэхъопсы. Иусэ сатырхэм рэхьат мэкъэ гъэтlылъыгъэкlэ шlур ахегуащэ. Зимышlугъом уемытlыргоу, зыгу уlагъэм укlэlэн, укlэуцон зэрэфаер егъэзыгъэ хэмылъэу иусэхэм къащеlо.

Тхакlор мэгумэкlы, мэгупшысэ, мэлъыхъо. Зэфагъэм игъогу лъэпкъыбэр тещэгъэным зэрилъэкlэу фэлажьэ. Зэхешlэ усакlом — заохэр, зэмызэгъыныгъэхэр щэlэфэхэ Чlыгуми рэхьат телъыщтэп. Джащ пае пстэуми усакlор къяджэ мэхъэджагъэм агухэр рамыгъэулъэгунхэу, гукlэгъур «пlэшъхьагъ» хэти зыфишlынэу.

Николай Милиди итхылъыкlэу «Поэмы» зыфиlоу бэмышlэу къыдэкlыгъэр лlэшlэгъухэм яджэрпэджэжь лlэшlэгъухэм яджэрпэджэжь ащызэхапшlэу щыт. Гукъэбзагъэр тхьэлъэlум къыщежьэ. Арэу къысщэхъу «Молитва» зыфиlорэ поэмэмкlэ тхылъыр усакlом къызкlызэlуихыгъэр. Ау Тхьи, цlыфыгъи зимыlэ фашизмэм еу ышlэрэм гъуни, нэзи зэримыlэр, зэо машlор зифедэхэр зэблэнхэ зэрэщымыlэр, блэкlыгъэ Хэгъэгу зэошхом исурэт пычыгъо тхьамыкlагъоклэ поэмэу «Зеленый поезд» зыфиlорэм кьыщыlотагъ. Поэмэ пэпчъ зы тарихъ уахът, зы къиныгъу, зы зэпырыкlыпlэ инэу цlыф цlыкlум зэпичынэу къежэрэм ехьылlагъ.

Дунэе нэфыр Тхьэм къызыфигъэшъошэгъэ цlыфыбэм, лъэпкъэм, былымыпсэ, къэрарынчъэ жъалымхэм апкъ къикlэу мы чlым хьазабэу щащэчын фаеу хъурэм ехьылlагъэх тхылъыкlэм къыдэхьэгъэ поэмэхэр. Тхылъыр, «Поэмы» зыфиlорэр, пчъагъэмкlэ 2000 хъоу Мыекъуапэ къыщытырадзагъ.

Милиди итхылъыкlэ филологие шlэныгъэхэмкlэ доктораэу, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипрофессорэу Хъокlо Фатимэ игущыlэу «Внимательный сосед увидит благодарство» зыфиlорэм къызэlуехы. Литературоведым нэчан, гупшысэ икъукlэ Н. Милиди ипоэмэхэм уасэ ареты.

Н. Милиди итхылъыкlэу «Поэмы» къыдэхьагъэх тарихъ лъапсэ зиlэ произведениехэу «Молитва», «Зеленый поезд», «Понтийцы», «Бессмертие веков», «Абазги» зыфиlохэрэр.

Тхылъым ызынькъо ыубытырэ адыгэ тхакlоу Хъурмэ Хьусенэ ипоэмэу «Пщэ фыжьхэм ядунай» зыфиlоу Н. Милиди урысыбзэкlэ зэридзэкlыгъэм — «Мир Белых Облаков» ащ зэреджагъэр. Поэмэ пэпчъ охътэ гъэнэфагъэм ижьыкъилъ лъэш ащыгъэунэфыгъэу, блэкlыгъэ

Хъурмэ Хьусенэ идраматическэ поэмэ инэу «Мир Белых Облаков» зыфиlоу («Пщэ фыжьхэм ядунай») тхылъым къыдэхьагъэм гупшысэр — фыжьыр ыкlи шlуцlэр — сэтхэу щызэпэlулъ. Гъашlэр шlагъоми, нэфэу, фабэми, мы Дунаишхор зэlызыгъахьэу, зыгъэушlоркъырэ кlочlэ мэхьаджэр — заор щэlэфэ цlыфыпсэр ыкlи хэтрэ цlыф лъэпкъи тынчыныгъэ зэримыlэщтыр зэхыуегъашlэ. Хъурмэм ипоэмэ къыlуатэрэмкlи, мэхьанэмкlи, художественнэ образхэмкlи уиакъыл аубытэу, гупшысабэ къагъэущэу гъэпсыгъэ. Н. Милиди поэмэм купкlышlу зэрилэм гу лъитагъ, фэкъулаеу урысыбзэм дахэу ригъэкlугъ.

«Поэмы» зыфиlорэ усэ тхылъыкlэм тхылъеджэ чаныбэ ыгъотынэу фэсэlо.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ПСАУНЫГЪ

Нэкулъыр, пцэжъыер.., Iэзэгъу уцхэр

«Мыхэр сыдым зэрихьылIэщтха?» зыфэпIощт упчIэр шъхьэм къехьэ тучанышхохэми, «супермаркет» зыфаIохэрэм афэдэхэми, Iэзэгъу уцхэр ащащэнхэм ифитыныгъэ джы щыIэным игугъу зэрашIырэр зызэхэпхыкIэ. Мы Iофыгъор илъэситIукIэ узэкIэIэбэжьмэ къаIэтыгъагъ ыкIи тегущыIэнхэу Къэралыгъо Думэм къыхалъхьэгъагъ, ау депутатхэм ащ дырагъэштэгъагъэп, щагъэзыягъ. Ау цIыфым ипсауныгъэ нахьи мылъкур апшъэ зыгъэуцухэрэм джыри ар къаIэтыжьыгъ, Къэралыгъо Думэм щытегущыIэнхэу щыт.

Урысые Федерацием псаунығэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ къыгъэнэфагъэх тучанхэм ащащэнхэ алъэкIынэу щыт Iэзэгъу уцхэр зыфэдэхэр. Ащ хэхьэх чыир узыгъэмэ узэреIэзэн плъэкIыщт антисептикхэр, спрейхэр, плъыр-стырыр зэрэтепхыщт Iэзэгъу уцхэр, аллергием узэрэпэуцущт щыфэ зэфэшъхьафхэр.

Мыщ фэдэ гупшысэр къызыпкъырыкIырэр промышленнэ сатыушIынымкIэ УФ-м и Министерств ары. США-м ыкIи Европэм а шIыкIэр ащагъэфедэу алъэгъугъэу, ащи мылъку ришIынэу а министерствэм рихъухьагъ. Шъыпкъэ, нэкулъ е пцэжъые, нэмыкI гъомылапхъэхэр къэпщэфыхэу, ахэм къаголъ Iэзэгъу уцхэм а чIыпIэ дэдэм уищыкIагъэр къащыхэпхынкIэ Iэрыфэгъоу а гупшысэм дезыгъаштэхэрэм алъытэ. Ау ар аштахэрэп, еуцуалIэхэрэп, ары пакIошъ, хэукъоныгъэшхоу алъытэ медицинэм иIофышIэхэм. Арэу щытми, илъэситIукIэ узэкIэIэбэжьмэ, сатыушIынымкIэ УФ-м и Министерствэ а тучанхэм ащащэн алъэкIынэу щыт Iэзэгъу уцхэу рецепт къыфырамытхыкIэу пщэфын плъэкIыщтхэм яспискэу зэхигъэуцуагъэм Iэзэгъу уц куп 30 фэдиз хагъэхьэгъагъ. Ахэм ахэтыгъэх пэтхъу-Iутхъум узэреIэзэщтым имызакъоу, тэрэзэу умыгъэфедэмэ псаунығъэм мымакIэу зэрар езыхын зылъэкIыщтхэу «гормональнэхэр» зыфаIохэрэм ащыщхэр, оды зызэрэпшIыщтхэр, витамин зэфэшъхьафхэр. Яшъыпкъэу ащ пэуцужьыгъэх медицинэм иIофышIэхэр.

Мы лъэхъанми псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ Урысые Федерацием и Министерствэ иеплъыкIэ зэблихъугъэп, цIыфхэм япсаунығъэкIэ а шIыкIэр щынагъоу ахэм алъытэ, ау федеральнэ хэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэ ащкIэ заштэкIэ, зэкIэми ар агъэцэкIэн фаеу хъущт. Ащ пае арэущтэу ащэн алъэкIыщтхэм, анахь макIэу зэрар къэзыхьыщт Iэзэгъу уцхэм яспискэ агъэхьазыры, ащ фэдэ пшъэрылъ къафагъэуцугъэшъ. Iэзэгъу уцхэр «товар» хэушъхьафыкIыгъэу щыт, ахэр зэрэпIыгъынхэ фаеми шэпхъэ пытэхэр пылъых, игъо икIыгъэимыкIыгъэми ренэу улъыплъэн фае... Ащ фэдизыр а тучанхэм яIофышIэхэм агъэцэкIэщта? Ар апэрэ Iофыгъоу специалистхэм къаIэты. ЕтIани тэ тицIыфхэм якIас ежь-ежьырэу зэIэзэжьынхэр. Ари специалистхэм агу джэнджэш къизыгъахьэхэрэм ащыщ.

Аптекэхэри гумэкIыгъо хэтых

Арэущтэу Iэзэгъу уцхэр тучанхэм ащащэнхэу зэраIорэр аптекэхэмкIи къэбар гушIуагъоп. «Урысые гъэзетыр» мыщ фэгъэхьыгъэу еупчIыгъ Аптечнэ гильдием ипащэу Елена Неволинам. Ащ къеIо: «Сыд фэдэрэ аптеки социальнэ пшъэрылъ гъэнэфагъэ егъэцакIэ. Ар зыдэтым, зыдэщыт чIыпIэм ямылъытыгъэу, Iэзэгъу уц зэфэшъхьафэу анахь макIэу ащ чIэлъын фаер зыфэдизыр (ассортиментыр) гъэнэфагъэу щыт. Ахэм цIыфхэр къызэракIэупчIэхэрэр зэтефыгъэ, гущыIэм пае, пэтхъу-Iутхъум, гриппым зэряIэзэщтхэ Iэзэгъу уцхэр гъэмафэм макIэу ащэфых. Ау илъэс псаум ахэр аптекэхэм ачIэлъынхэ фае. Ащ имызакъоу, цIыфым ипсаунығъэкIэ анахь ищыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэм я Перечень щыщэу 600 фэдизмэ ауасэ къэралыгъор лъэшэу лъэплъэ. Ахэм ауасэ аптекэхэм ахагъэхъожьырэр мэкIэ дэд». Ащ къыхэкIэу, аптекэхэм зэрарэу ашIырэм бэрэ ащэфырэ Iэзэгъу уцхэм ауасэхэм ахагъахъорэр пэIуагъэхьажьы. Ащ укъыпкъырыкIымэ, Iэзэгъу уцхэм ясатыушIыпIэхэм джыри къызахахъокIэ, аптекэхэм заIыгъыжьын амылъэкIыным тещыныхьэх. «Арэущтэу зыхъукIэ, — еIо Е. Неволинам, — аптекэхэм япчъагъэ къыщыкIэщт. А тучанхэм ащащэщтхэп ныIа наркотик зыхэлъ Iэзэгъу уцхэр, рецептхэмкIэ къыратхыкIыхэрэр? ЦIыфхэм ащ гумэкIыгъо гъэнэфагъэхэр къафихьынхэ ылъэкIыщт».

Урысые Федерацием псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ къыгъэнэфагъэх тучанхэм ащащэнхэ алъэкIынэу щыт Iэзэгъу уцхэр зыфэдэхэр. Ащ хэхьэх чыир узыгъэмэ узэреIэзэн плъэкIыщт антисептикхэр, спрейхэр, плъыр-стырыр зэрэтепхыщт Iэзэгъу уцхэр, аллергием узэрэпэуцущт щыфэ зэфэшъхьафхэр.

Аптечнэ гильдием ипащэ къызэрэхигъэщырэмкIэ, мыщ фэдэу Iэзэгъу уцхэм ащыщхэр тучанхэм ащащэу езыгъэжьэгъагъэхэу непэ ащкIэ щысэ зытырахынэу рахъухьагъэм ащагъэунэфы цIыфым тэрэзэу зэремыIэзагъэхэм къыхэкIэу ипсаунығъэ зэрар рахыгъэрамыхыгъэр ыкIи арэущтэу шъхьафитэу Iэзэгъу уцхэр цIыфхэм ащэфынхэ алъэкIэу зэрашIыгъэм тIэкIутIэкIоу текIыжьых, анахьэу зылъыплъэхэрэр узыгъэрэхьатырэ ыкIи узыр хэзыгъэжъукIырэ Iэзэгъу уцхэр ары. Урысыем, гухэкI нахь мышIэми, Iэзэгъу уцхэр тэрэзэу зэрамыгъэфедагъэхэм къыхэкIэу цIыфым ипсаунығъэ зэрар ехыгъэ хъугъэ-мыхъугъэр гъэунэфыгъэныр шапхъэу щыгъэуцугъэу щытэп, ау ар ищыкIагъэу елъытэ Е. Неволинам. Арын фае Урысыем псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ тучанхэм ащащэн алъэкIыщт Iэзэгъу уцхэм яспискэ анахь къызэрыкIохэр зыкIыхигъэхьагъэхэр.

Сыдэу щытми, а Iофым джыри тегущыIэщтых, Iэзэгъу уцхэм ясписки мызэу, мытIоу ауплъэкIужьыщт. ЕтIани непэ щыIэ хэбзэгъэуцугъэм зэхъокIыныгъэ фамышIэу хэти зыпари ышIэн ылъэкIыщтэп.

ЕплъыкIэхэр

Зигугъу тшIырэ Iофыгъом — тучанхэм товар къызэрыкIохэм афэдэу Iэзэгъу уцхэр ащащэнхэм — тимедицинэ IофышIэхэм еплъыкIэу фыряIэр зэдгъашIэ тшIоигъоу бэкIаемэ зафэдгъэзагъ. Ахэм зэкIэми къаIорэр зэфэдэшъ, ащыщхэм шъуащыдгъэгъозэн.

<u>Татьяна ПОЛЯНСКАЯР</u> — Адыгэ Республикэм псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ Iэзэгъу уцхэм ягъэзекIонкIэ иотдел ипащ:

— Сызэрэмедицинэ IофышIэм, сызэрэспециалистым къахэкIэу теубытагъэ хэлъэу къэсэIо апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу а Iофыгъом зэрэдесымыгъаштэрэр. Сыд Iо фаеми, Iэзэгъу уцыр аптекэм щызыщэфыхэрэм янахьыбэм консультацие ящыкIагъ. Мары аспирин къызэрыкIори зынэгъу узыхэрэм агъэфедэнэу зэрэщымытыр пстэуми ашIэу пIон плъэкIыщтэп. Анахь Iэзэгъу уц къызэрыкIоми иягъэ къыокIын ылъэкIыщт. Илъэс заулэкIэ узэкIэIэбэжьмэ, Iэзэгъу уцхэм язэгъэгъотынкIэ гумэкIыгъохэр ащыIагъэх къоджэ псэупIэхэм. Ау ахэм янахьыбэм джы фельдшер-мамыку IэзапIэхэр адэты хъугъэ, ахэм Iэзэгъу уцхэр ащащэнхэм ифитыныгъи аратыгъ. Ау ахэр зыщэхэрэр медицинэ IофышIэх!

Сэ сшъхьэкIэ мы Iофыгъом экономикэм ылъэныкъокIэ федэ къыхьыщткъымыхьыщтыр арэп сызыгъэгумэкIырэр, цIыфхэм ящынэгъончъагъ ары. Супермаркетэу Iэзэгъу уцхэр зыщащэнхэу аIохэрэм медикхэп Iоф ащызышIэщтхэр, тучантес къызэрыкIохэр ары ащ фэгъэзэгъэщтхэр. Ар сыдэущтэу къебгъэкIун плъэкIына? ЕтIани зы лъэныкъо къыхэзгъэщы сшIоигъу. Мыхэм афэдэ отделхэр зыхэтынхэу щытхэр супермаркетхэр арымэ, ахэр къуаджэхэм, къутырхэм адэтхэп, къалэхэр арых нахь. Сыда адэ, аптекэу тикъалэхэм, поселкэхэм къащызэIуахыгъэхэр икъухэрэба? ГумэкIыгъо щыIа Iэзэгъу уц зыщыпщэфыщтымкIэ? Шэпхъэ гъэнэфагъэ щыIэщтыгъ аптекэхэм якъызэIухын епхыгъэу. Нэбгырэ мини 4 чIыпIэм щыпсэун фэягъ зы аптечнэ организацие ащ къыщызэIухыгъэным фэшI. Джы нэбгырэ мини 2,5-м тыкъэсыгъ. Ау ари агъэцакIэу пфэIощтэп, метрэ 300 — 500 нахь аптекэхэм азыфагу имылъэуи Мыекъуапэ чIыпIэхэр иIэх. Адэ сыда тучанхэри «къызыдебгъэIэнхэ» зыкIыфаер? СатыушIынымкIэ Министерствэм ащ ифедэ зэрэхэлъыр гъэнэфагъэ. Адэ цIыфхэр?

<u>ДЫБЭГЪО Нуриет,</u> Мыекъопэ къэлэ аптекэу N 84-м ипащ:

— Сыд фэдэ лъэныкъокIи а Iофыгъоу джыри къырахьыжьэжьыгъэм дезгъаштэрэп. Пстэуми апэу къыхэзгъэщы сшIоигъу аптекэм щылэжьэным пае цIыфыр илъэси 3 зэреджэрэр. Ар зы. ЯтIонэрэмкIэ, Iэзэгъу уцхэм яIыгъын шапхъэу пылъхэр къызэрыкIохэп. Тэ тиаптекэ мары гъэучъыIэлъэ инищ чIэт джа супермаркетхэм ащащэнэу зыфаIорэ Iэзэгъу уцхэр щытIыгъхэу. Мары зэкIэми шъолъэгъу шэпхъэ гъэнэфагъи щымыIэу аптекэхэр къызэрэзэIуахыхэрэр. Ежь Вероника Скворцовами, УФ-м псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэ, бэмышIэу къыIуагъ аптекэхэр бащэ зэрэхъугъэхэр. Сыда тучанхэм ашIэщтыр тэ тымышIэу? Специалистэу аптекэхэм Iоф ащызышIэщтхэр непэ тфикъухэрэп. Тыдэ къырахыщтха ахэр тучанхэм? ЗэрэхъурэмкIэ, ахэм Iэзэгъу уцхэр ащызыщэщтхэр джа нэкулъыр, пцэжъыер, нэмыкIхэри зыщэхэрэр ары.

Мы лъэхъанми псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ Урысые Федерацием и Министерствэ иеплъыкIэ зэблихъугъэп, цIыфхэм япсаунығъэкIэ а шIыкIэр щынагъоу ахэм алъытэ, ау федеральнэ хэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэ ащкIэ заштэкIэ, зэкIэми ар агъэцэкIэн фаеу хъущт.

Сэ къызгурыIорэп: аптекэхэм, псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ къулыкъум Iэзэгъу уцхэр зыщащэщтхэм ахэгъэхъогъэным нэмыкI гумэкIыгъо яIэжьба? ЦIыф къызэрыкIохэми, медицинэм пэчыжьэхэм, ар зэрэхэукъоныгъэр къагурэIо. Тыщэгугъы джыри нахь куоу а Iофыгъом типащэхэр егупшысэнхэу.

ЫпшъэкIэ къызэрэщытIуагъэу, унашъо джыри ашIыгъэгоп мыщ фэгъэхьыгъэу, ау, шъыпкъэр пIощтмэ, мылъкум хэгъэхъогъэным имызакъоу, цIыфхэм япсаунығъэ къэухъумэгъэныр Iофыгъо къызэрыкIоу зэрэщымытыр пстэуми апшъэ ашIынэу тэгугъэ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

ФИЗКУЛЬТУРНИКЫМ И МАФЭ ИПЭГЪОКI

Спорт лъэпкъэу тиреспубликэ зыщызыушъомбгъурэмэ ушу-саньдар ащыщ. КъокIыпIэм ар къыщежьагъ. Тренер-кIэлэегъаджэу НэмытIэкъо Аскэр гущыIэгъу тыфэхъуным ыпэкIэ зэгъэпшэнхэр тшIыгъэх. Спортымрэ пIуныгъэмрэ зэрэзэпхыгъэхэм еплъыкIэу фыриIэр къыIотэнэу телъэIугъ.

Ямедальхэм, яIэпэIэсэныгъэ ахагъахъо

— Адыгэ Республикэр культурэмрэ спортымрэ яшIуагъэкIэ дунаим нахь щызэлъашIэ, — игупшысэхэм тащегъэгъуазэ А. НэмытIэкъом. — Дзюдор, самбэр, спорт щэрыоныр, атлетикэ онтэгъур, гандболыр, нэмыкI спорт лъэпкъхэр пштагъэхэми, гъэхьагъэу тиIэр макIэп. Медальхэр зэнэкъокъухэм къащахьызэ, Адыгэ Республикэм ыцIэ лъагэу спортышхом щаIэты. Ащ дакIоу, спортым пIуныгъэ мэхьанэу иIэр къыхагъэщы.

— Тренер-кIэлэегъаджэм щыIэныгъэм чIыпIэу щыриIэм зэхъокIыныгъэу фэхъурэмэ сыда къяпIуалIэ пшIоигъор?

— Тренер пэпчъ кIэлэцIыкIоу стадионым е спорт псэуалъэм къыщэрэм мэхьанэ есэты. Тэрэз. Спортсмен цIэрыIо тренерым ыгъасэмэ, щытхъур фаIощт. Медальхэр ныбжьыкIэхэм къызэрэдахырэм дакIоу, цIыфышIухэу, хэгъэгум шIуагъэ къыфахьэу псэунхэ фае. Джырэ уахътэ пIуныгъэ Iофыгъохэр тренерхэм тIэкIу аIэкIэкIэу къыхэкIы. Ар егъэджэныр зэрэзэхащагъэм, зэнэкъокъухэм зэрахэлажьэхэрэм, мылъкоу къаIэкIахьэрэм мымакIэу ялъытыгъ.

— СССР-м изаслуженнэ тренерэу Кобл Якъубэ ыгъасэхэрэм зэралъыплъэщтыгъэм щысэ непи тырахы.

— Кобл Якъубэ сэри сшIэщтыгъэ. Гъэсэныгъэмрэ спортымрэ язэпхыныгъэхэм уасэу аритыщтыгъэм ехьылIэгъэ тхыгъэхэр ащ къытфигъэнагъэх. Уахътэр псынкIэу макIоми, Кобл Якъубэ фэдэхэм пIуныгъэм мэхьанэу ратыщтыгъэр тщыгъупшэрэп. Тренерым амалышIухэр иIэх. Спортсменыр цIэрыIо ышIын, ащ дакIоу, ыгъасэрэм игъогу «зэфишIын» ылъэкIыщт. УмыгуIэу кIэлэеджакIом укIырыплъыныр сэ нахь къыхэсэхы.

— Наркоманием пэуцугъэным, Iэдэб ахэлъэу ныбжьыкIэхэр щыIэныгъэм игъогу тещэгъэнхэм узэрапылъым тытегъэгущыI.

— Урысыем спортымкIэ и Министерствэ щаштэгъэ спорт лъэпкъхэм ушу-саньдар ащыщ. Хэгъэгу ыкIи дунэе зэнэкъокъухэм тахэлэжьэнэу фитыныгъэ тиI. Хабзэр IэпыIэгъу зыфэхъурэмэ тащыщ. НыбжьыкIэхэр дэгъоу гъэсэгъэнхэм фэшI наркоманием пыщагъэхэм, мыхъо-мышIагъэхэр зезыхьагъэхэу полицием щатхыгъэхэм Iоф адэтэшIэ. Наркоманием Iэзэгъу къыфэбгъотыныр къин дэд. Ащ фэшI ныбжьыкIэхэр гъогу пхэндж темыхьэхэзэ талъэплъэ, къызэтэщалIэх. Ащ фэдэ кIалэхэр Къэлэшъэо Аскэрбый, нэмыкI тренерхэм агъасэх, ацIэхэр къетымыIоныр нахьышIу.

— Полицием ащэхэрэм, кIэлэцIыкIу ибэхэм шъуадэлажьэ. ШъузэрэлъыкIуатэрэм шъуегъэраза?

— ЩыкIагъэхэр тиIэхэми, ныбжьыкIэхэм тагурэIо. Кристина Морозовам Урысыем идышъэ медаль къыдихыгъ. АдыгеимкIэ апэрэу ащ фэдэ гъэхъагъэ тиIэ хъугъэ. Джыр сабый цIыкIоу К. Морозовар ибэу къэнагъ. ЕджэпIэ интернатэу Хьакурынэхьаблэ дэтым ар щапIугъ. Исэнэхьат лъэшэу зышIогъэшIэгъонэу Даур Хьамедэ пшъэшъэжъыер спортым хищагъ. Кристинэ Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ хэтэу Европэм изэнэкъокъу хэлэжьагъ. ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэ къыдимыхыгъэми, Европэм испортсменкэ лъэшхэм зэраIукIагъэм шIуагъэ хихыгъ. Кристинэ еджэ, Адыгэ къэралыгъо университетым чIэхьан имурад.

— 2013 — 2014-рэ илъэсхэм ушу-саньдамкIэ Адыгеим щыщхэм ягъэхъагъэхэм къатегущыIэба.

— Даниил Шперберг, кг 33-рэ, дышъэ медаль Урысыем изэнэкъокъу къыщыдихыгъ, илъэс 14 ащ ыныбжьыр. Бэрэтэрэ Амир, Мэрэтыкъо Нурбый тыжьын медальхэр къыдахыгъэх. Лина Вихлянцевар, Илья Чернышовыр, Чэтыхъу СултIан ящэнэрэ хъугъэх.

— Медальхэр хэгъэгум къыщамыхьыгъэми, гъэхъагъэ зышIын зылъэкIыщтхэр шъуиIэхэба?

— Ахэр бэ мэхъух. Тэзэ Бислъан, Александр Поповым, ПсыIушъо Щамилэ, нэмыкIхэм тагъэгугъэ.

— Республикэм ифедерацие икъутамэхэм яIофшIакIэ сыда къыхэбгъэщы пшIоигъор.

— Адыгэкъалэ, Хьакурынэхьаблэ, Кощхьаблэ, нэмыкIхэм тикъутамэхэр ащызэхэтщагъэх. Кощхьаблэ щызыгъасэхэрэр Вэрэкъо Долэт. Алхъо Астемыр, КIарэ Къэншъау, нэмыкI кIалэхэм тагъэгугъэ. Тренерхэу Даур Хьамед, Вэрэкъо Долэт, ХъокIо Азэмат къытэпхыгъэхэу Iоф ашIэ.

— Ушу-саньдар хэбзэ шапхъэмэ атетэу зэхэшъущагъ. Традиционнэ ушур Урысыем хэбзэ шапхъэмэ атетэу щатхыгъэгоп. Шъузэхэхьажьын фаеу бэмэ къаIо.

— Тэ хабзэм иунашъокIэ татхыгъ. Традиционнэ ушур ушусаньдам фэдэп. Уахътэм къыгъэлъэгъощт тызэрэлъыкIотэщт амалхэр.

— ЕзыгъэжьэгъакIэхэм IэпыIэгъу сыдигъуи ящыкIагъ. Хэта шъуигъусэр?

— Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат ишIуагъэу къытигъэкIырэр бэ. Хэхъоныгъэу тшIыхэрэр ащ епхыгъэх. Физкультурэм ныбжьыкIэхэр хатщэхэзэ, спортышхом щытэгъасэх. Адыгеим гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ икIэлэцIыкIу-ныбжьыкIэ спорт еджапIэ тепхыгъэу Iоф тшIэщтыгъэ. Джы КъокIыпIэм къыщежьэгъэ бэнакIэхэм апылъ еджапIэм ныбжьыкIэхэм яухьазырыныгъэ щыхагъэхъощт. Физкультурникым и Мафэ ехъулIэу спортым пылъхэм сафэгушIо, тиреспубликэ щытхъоу къыфахьырэм хагъэхъонэу афэсэIо.

— Шъуигухэлъхэр къыжъудэхъунхэу сышъуфэлъаIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: **тренер-кIэлэегъаджэу НэмытIэкъо Аскэр.**

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС МАКIО

Музеим щыплъэгъурэр IотэжьыгъошIоп

Адыгеимрэ Краснодар краимрэ язэпхыныгъэхэр щыIэныгъэм щэпытэх. Культурэм и Ильэсэу Урысыем щыкIорэм хэхьэрэ Iофтхьабзэхэр тарихъым, шэнхабзэхэм язэгъэшIэнкIэ амалышIух.

КъокIыпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музееу Мыекъуапэ дэтым тыгъуасэ зэхэхьэ гъэшIэгъон щыкIуагъ. Шытхьэлэ районым къикIыгъэ купым хэтхэр къэгъэлъэгъонхэм яплъыгъэх. ШIэныгъэушэтын IофыгъохэмкIэ музеим иотдел ипащэу Сулейман Фатимэ Японием, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм ясурэтышIхэм ятворчествэ икъэгъэлъэгъон зэрэзэхащагъэм къытегущыIагъ.

ЗэлъашIэрэ сурэтышI-модельерэу СтIашъу Юрэ адыгэ шъуашэу, лъэпкъ тхыпхъэхэу ышIыгъэхэм яхьылIэгъэ къэбархэм хьакIэхэр ащигъэгъозагъэх. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкIуагъэхэм афэгъэхьыгъэ IофшIагъэу Ю. СтIашъум иIэхэм къакIэупчIагъэр макIэп. Мамырныгъэм игъэпытэн, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим икъэухъумэн, Улапэ иIуашъхьэхэм къащычIахыгъэ пэсэрэ пкъыгъохэм атешIыкIыгъэ сурэтхэр адыгэ шъуашэмэ зэратыридагъэхэр, нэмыкI хъугъэ-шIагъэхэр Ю. СтIашъум къыIотагъэх.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Тэу Аслъан археологием ехьылIэгъэ къэгъэлъэгъонхэм IупкIэу къатегущыIагъ.

Шытхьалэ къикIыгъэхэу Тамара Борза, Илья Мезиным, Тамара Адабошан, Владимир Екименкэм, нэмыкIхэм музеим щалъэгъугъэхэр ашIогъэшIэгъоныгъэх, агу рихьыгъэр къыраIотыкIыным фэшI тхылъым дэтхагъэх.

Сурэтым итыр: **СтIашъу Юрэ музеим къэкIуагъэхэм гущыIэгъу афэхъугъ.**

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4046
Индексхэр 52161 52162
Зак. 2810

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакIэрэр
МэщлIэкъо Саид

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
НэпшIэкъуй Заур